

Samuel Larsson

Kommunstyrelsen

Uppdrag om att utreda deltagande på distans i kommunens beslutande organ

Ärende

Kommunallagen (2017:725) möjliggör för fullmäktige att besluta att ledamöter ska kunna delta på distans i fullmäktiges och nämndernas sammanträden (5 kap. 16 § och 6 kap. 24 § KL). Ett sådant beslut har inte fattats varför det i dagsläget formellt saknas möjlighet för distansdeltagande. Då det från smittspridningssynpunkt av coronaviruset, COVID-19, finns anledning att minska antalet fysiska möten har frågan om ett ställningstagande i frågan aktualiserats.

Mot bakgrund av de förhållandevis stränga tekniska kraven som kommunallagen uppställer vad gäller deltagande på distans har kommunledningskontoret gjort bedömningen att förutsättningarna för arbetsformen behöver utredas innan fullmäktige kan fatta beslut i frågan.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att uppdra åt kommunledningskontoret att utreda förutsättningarna för att möjliggöra deltagande på distans i kommunens beslutande organ. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast den 18 maj 2020.

Kommunledningskontorets utredning

Behovet av ett ställningstagande om deltagande på distans

Kommunallagen (2017:725) möjliggör för fullmäktige att besluta att ledamöters deltagande på distans ska vara möjligt i fullmäktige och nämnder (5 kap. 16 § och 6 kap. 24 § KL). Då ett sådant beslut inte har fattats saknas det i formellt hänseende förutsättningar för distansdeltagande i kommunens beslutande organ.

Folkhälsomyndigheten har till följd av smittspridningen av coronaviruset COVID-19 uttalat att sammankomster med större antal deltagare bör begränsas och att förutsättningarna för evenemang ska ses över med hänsyn till storlek på lokal. Regeringen har därutöver beslutat om en förordning om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar

Samuel Larsson

(2020:114). Förordningens innebörd är att sammankomster med fler än 500 deltagare är förbjudna.

Då det från smittspridningssynpunkt finns anledning att minska antalet fysiska möten har frågan aktualiserats om att ta ställning till att införa distansdeltagande i kommunens beslutande organ.

Tekniska krav enligt kommunallagen

Kommunallagen uppställer förhållandevis stränga krav för att distansdeltagande ska kunna införas. Deltagandet ska nämligen ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor (5 kap. 16 § KL).

Av förarbetena framgår följande om vad det innebär att ledamöterna ska kunna se och höra varandra: ”Det är således inte tillräckligt att de som är närvarande i sammanträdeslokalen kan se den distansdeltagande ledamoten. Den distansdeltagande måste även kunna se samtliga andra deltagare. Om flera ledamöter deltar på distans måste även de kunna se varandra” (prop 2016/17:171, s 335).

Därutöver klargörs hur deltagande på lika villkor ska förstås: ”Det innebär att ljud- och bildöverföringen måste vara stabil och av hög kvalitet. Om bild- eller ljudkvaliteten försämras eller förbindelsen bryts måste sammanträdet avbrytas tills en förbindelse av sådan kvalitet har återupprättats att alla åter kan sägas delta på lika villkor (prop 2016/17:171, s 335).

Föreligger förutsättningar för att i dagsläget införa distansdeltagande?

Det har konstaterats att fullmäktige kan besluta om att införa distansdeltagande i fullmäktige och nämnder. Därmed bör frågan ställas om det i dagsläget föreligger förutsättningar för att fatta ett sådant beslut. Av lagkraven kan det konstateras att deltagande på distans innebär stora utmaningar vad gäller krav på utrustning, teknik och inte minst sammanträdesteknik.

Ett antal initiala frågeställningar kan därmed uppmärksammas:

1. Om den surfplatta som Danderyds förtroendevalda nyttjar används för att delta på distans skulle det kräva programvara som gör det möjligt att kontinuerligt se och höra ett större antal deltagare.
2. Om den förtroendevalda växlar mellan att läsa sammanträdeshandlingar och att delta i sammanträdet finns det risk att video- och ljudkontakten med sammanträdet blir störd, vilket väcker frågan om särskild utrustning behöver införskaffas.

Samuel Larsson

3. Distansdeltagaren måste ha tillgång till ett nät av tillräcklig kapacitet. Om kopplingen förloras måste sammanträdet som sagt avbrytas. Det väcker ytterligare frågor såsom hur det ska upptäckas om kopplingen förloras. Det är extra viktigt eftersom det kan leda till att distansdeltagarens yrkanden, begäran om ordet och reservationer med mera inte upptäcks av ordföranden.

4. Distansdeltagande utgör en ny arbetsform i fullmäktige och nämnder. Därför bör det utredas vad det får för konsekvenser rent sammanträdes-tekniskt. Hur ska exempelvis distansdeltagarens anföranden i ”talarstolen” hanteras och visas för resten av ledamöterna?

Frågeställningarna pekar på att det får anses klarlagt att frågan om distansdeltagande inte är tillräckligt utredd för att fullmäktige ska kunna fatta beslut i frågan. Det torde även stå klart att det i dagsläget inte finns förutsättningar för att genomföra sammanträden på distans i enlighet med kommunallagens tekniska krav.

Det ska i detta sammanhang slutligen understrykas att det är av yttersta vikt att kommunallagens krav på tekniken efterlevs. Detta eftersom fattade beslut annars riskeras att upphävas om de skulle bli föremål för domstolsprövning.

Kommunledningskontorets yttrande

Mot bakgrund av utredningens slutsatser bedömer kommunledningskontoret att förutsättningarna för att möjliggöra deltagande på distans i kommunens beslutande organ behöver utredas innan fullmäktige kan fatta beslut i frågan. Uppdraget kan återrapporteras till kommunstyrelsen den 18 maj 2020.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet utgör ett utredningsuppdrag och beräknas därför inte få några ekonomiska konsekvenser.

Johan Lindberg
Tf kommundirektör

Johan Nordenmark
Tf administrativ direktör

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Uppdrag om att utreda deltagande på distans i kommunens beslutande organ